

Brussel, 22 april 2024

Geachte heer Eerste Minister,
Geachte mevrouw de minister van Buitenlandse Zaken,

Net als vorige jaren richten we ons in een open brief tot u over de nood aan een internationaal verdrag voor de mensenrechten van ouderen. We willen dat België zich een actieve speler toont en mee zorgt dat het internationaal mensenrechtenkader versterkt wordt, om ervoor te zorgen dat onze mensenrechten beter beschermd worden wanneer we ouder worden.

Het is intussen bijna 14 jaar geleden dat de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties erkende dat er actie nodig is, en de Open-Ended Working Group on Ageing (OEWGA) oprichtte met als doel de mensenrechtenbescherming van ouderen te versterken. Met dat doel voor ogen komt de werkgroep ook dit jaar samen in New York, van 20 tot 24 mei 2024. Dit jaar wordt de sessie bijzonder belangrijk, en mogelijk richtinggevend voor het verdere verloop van de gesprekken over een betere bescherming van de mensenrechten van ouderen.

Dat het internationale mensenrechtenkader momenteel tekortschiet inzake mensenrechten op oudere leeftijd, kan nog moeilijk ontkend worden. De hiaten en andere tekorten zijn al meermaals aangetoond in juridische analyse en blootgelegd door praktijkonderzoek. Zo bieden de bestaande internationale mensenrechtenverdragen geen afdoende bescherming tegen “ageïsme”: stereotypen, vooroordelen en discriminatie op basis van leeftijd. De afwezigheid van een uitdrukkelijk verbod op leeftijdsdiscriminatie in de bestaande verdragen leidt ertoe dat dit bijzonder weinig aandacht krijgt, dit in tegenstelling tot discriminatie op grond van andere kenmerken, zoals geslacht, zogenaamd ras en handicap. Ageïsme ligt bovendien aan de basis van vele mensenrechtenschendingen tegen ouderen.

In het huidige internationale mensenrechtenkader blijven ouderen en hun rechten echter nog te vaak onzichtbaar. Zo zijn er onder meer lacunes en tekortkomingen wat betreft het recht op autonomie en zelfbeschikking, het recht op onderwijs en levenslang leren, en het recht op langdurige zorg en ondersteuning, en ontbreekt er een internationaal verbod op ouderenmis(be)handeling. Ook in de aanbevelingen van de VN-verdragsorganen komen ouderen zelden aan bod.

Het is de overtuiging van almaar meer experts en organisaties dat een internationaal ouderenrechtenverdrag de beste manier is om hieraan te verhelpen en om te zorgen voor een betere internationaalrechtelijke aanpak van onder andere ageïsme. Enkel een nieuw verdrag kan zorgen voor meer aandacht voor de mensenrechten van ouderen, en tot een paradigmashift leiden waarbij ouderen niet meer worden beschouwd als passieve ontvangers van zorg of liefdadigheid, maar als personen met een gelijkwaardig recht op mensenrechten.

Naast de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten en de Onafhankelijke VN-Expert inzake de Mensenrechten van Ouderen, scharen vele internationale organisaties zoals AGE Platform Europe, Amnesty International en Human Rights Watch zich achter de oproep voor zo’n verdrag. Ook binnen België groeit de consensus hierover en is er eensgezindheid binnen het middenveld en bij de onafhankelijke toezichtsorganen Unia, het Federale Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) en het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI). Intussen tekenden ook bijna 20.000 mensen in België de petitie voor een internationaal ouderenrechtenverdrag.

Al in maart 2020 – toen uw regering nog in de steigers stond en de covid-19-pandemie op pijnlijke wijze de blinde vlekken blootlegde die ook voor het Belgische beleid bestaan rond mensenrechten van

ouderen – werd in een [Parlementaire Resolutie](#) de toekomstige regering een niet mis te verstane opdracht meegegeven. Een grote meerderheid van parlementsleden riep België op om “expliciet te ijveren voor een conventie” en “binnen de Europese Unie een leidersrol op te nemen” hierover. In [2021](#) en in [2023](#) zouden grote groepen middenveldorganisaties u aan deze opdracht van het parlement herinneren.

Toch heeft deze brede steun voor een verdrag zich vooralsnog niet vertaald in de positie van België op het internationale toneel. Het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie en de nakende sessie van de OEWGA bieden een unieke kans voor deze regering om te tonen dat ze de mensenrechten van ouderen écht ter harte neemt, en binnen de VN actief te ijveren voor de totstandkoming van een ouderenrechtenverdrag.

Wij rekenen op u om er mee voor te zorgen dat mensenrechten werkelijk levenslang gerespecteerd, bevorderd en beschermd worden.

Hoogachtend,

In alfabetische volgorde:

- Marc Koninckx, Voorzitter, Algemene Unie van Verpleegkundigen van België (AUVB)
- Carine Thibaut, Directrice générale, Amnesty International Belgique Francophone & Wies De Graeve, Directeur, Amnesty International Vlaanderen
- Nele Van Den Noortgate, Voorzitter, Belgische Vereniging voor Gerontologie en Geriatrie
- Ronald Vrydag, Directeur, Brussels Ouderenplatform
- Yves Aerts, Algemeen coördinator, Çavaria
- Eric Van Rompuy, voorzitter, cd&v Senioren
- Prof. dr. Jean-Pierre Baeyens, Erevoorzitter, Cultuurvuur vzw, gewezen voorzitter, International Association Gerontology and Geriatrics - European Region; Liliane De Baene, voorzitter, en Rudy Blauwbloeme, directeur, Cultuurvuur vzw
- Sylvie Dossin, Secrétaire politique, Enéo
- Hilde Driessens, Voorzitter, Federale Neutrale Beroepsvereniging Verpleegkunde (FNBV)
- Janneke Ronse, Voorzitter, Geneeskunde voor het Volk
- Éric Vilquin, Président, AISBL Générations
- Ivo Mechels, Voorzitter, GOSA/Gezinsbond
- Paul Vangenechten en Magda Heeffter, Voorzitter, Grijze Geuzen Platform en Humanistisch verbond
- Mieke Vogels, Voorzitter, GroenPlus
- Prof. dr. Bernard Hubeau en Hugo Van Dienderen, Co-voorzitters, Grootouders voor het Klimaat
- Prof. dr. Johan Leman, Voorzitter, Initiatief voor een Ouderenrechtencommissaris
- Herwig Teugels, Directeur, Kenniscentrum Wonen, Welzijn en Zorg

- David Vansteenbrugge, Algemeen directeur, Kom op tegen Kanker
- Katrien Van de Weghe, Coördinator, Leve de Ouderen! - Sant'Egidio
- Maïté Frerotte, Secrétaire générale, Liages
- Mr. Kati Verstrepen, Voorzitter, Liga voor Mensenrechten
- Martin De Loose, Directeur, Neos vzw
- Mark De Soete, Algemeen directeur, vzw OKRA
- Maggy Doumen, Co-voorzitter, RainbowAmbassadors vzw
- Dominique Langhendries, Directeur, Respect Seniors
- Tamara Laevaert, Coördinator, Sociaal Werk Actie Netwerk
- Corry Maes, Landelijk verantwoordelijke, S-Plus
- Dr. Hilde Baeyens, Voorzitter, Verbond van Belgische Specialisten, afdeling geriatrie
- Frederik Fluyt, Directeur, Vief vzw
- Marijke Dheedene, Directeur, Vlaamse Ouderenraad
- Caroline Copers, Algemeen secretaris, Vlaams ABVV
- Lily De Clercq, Stafmedewerker, Vlaams Ondersteuningscentrum Ouderenmis(be)handeling (VLOCO)
- Bart Verstraeten, Algemeen directeur, WSM
- Julie Van Garsse, Directeur, Zij-kant vzw